

Wildova Saloma in Dostojevskega Sonja

Ker sta tako Wilde kot Dostojevski živela in ustvarjala v približno istem času, v drugi polovici devetnajstega stoletja, bi si človek po neki zdravorazumski pameti lahko mislil, da spadata obe književni deli, tako Zločin in kazen kot Saloma v isto literarno obdobje, da sta si podobni in prikazujeta podobno temo, snov in motive. Vendar ne. Dostojevskemu je v svojem realističnem romanu Zločin in kazen uspelo prezrcaliti psihološke in socialne probleme tedanje ruske družbe na papir, na drugi strani z dekadenco miselnostjo, ki sledi realizmu pa Wilde v Salomi ponovno obudi svetopisemsko tematiko, katero podpira zgodovinsko ozadje.

Wilde je v nasprotju z ruskim realinom, zatopljen v dekadence ideje polne upornitva proti meštanstvu in družbi nasploh. Kot prvo razliko bi izpostavila književno zvrst, namreč Dostojevski se drži klasičnega romana, Wilde pa v literaturo prinaša novo obliko-poetično dramo, ki seveda ne pride sama, temveč jo spremljajo nove oblike in značilnosti kot so ritmiziranje, liričnost, nasprotja, dramska enotnost ...

Kar se vsebine tiče, nam Zločin in kazen ponuja vpogled v ruski vsakdanjik v devetnajstem stoletju, ko glavni lik Raskolnikov v sebi "razvije" teorijo o nadčloveku, ki pravi, da si lahko določeni ljudje na svetu upravičeno dovolijo soditi in odvzemati življenje drugim kot kazen za slaba storjena dejanja v življenju. Zato si je, ker se čuti "izbran", privoščil uboj stare izterjevalke, ki je v že tako težkih razmerah socialnega dna grenila življenje dobrim in poštenim ljudem. Dogodki se kasneje zapletajo, saj začne protagonista Raskolnikova peči vest zaradi umora, zapada celo v vedno večjo psihološko krizo. Kljub temu, da pristane v zaporu nekje v daljni Sibiriji, ima zgodba srečen konec, saj se z ljubljeno Sonjo po večih letih ponovno najmeta in začneta skupaj graditi novo življensko pot in prihodnost.

S Salomo se dogajanje prestavi na Bližnji Vzhod-Judejo, v čas Jezusa Kristusa, ko se življenje precej razlikuje od zgoraj omenjenega. V tem okolju se čuti mnogo več surovosti in krutosti, krvne vezi pomenijo veliko manj in navsezadnje te nikogar ne ovirajo na poti do svojega cilja.

Na dvorcu tetarha Heroda, ki ravno prireja zabavo, sta vsekakor povabljeni tudi njegova žena-bivša svakinja- in pastorka ter hkrati nečakinja po imenu Saloma. Ker vsi trije, pripadniki socialnega vrha, živijo precej razuzdano in senzualistično življenje, sovražnika vidijo v mlademu preroku Johanaanu (Janez Krstnik), ki jih stalno opozarja in jim očita njihov način življenja, saj je le-ta daleč od moralno nespornega.

Ravno zaradi njegovih napovedi o propadu ter prekletstvih v družini, se Saloma in njena mati Herodiada še predobro zavedata svojega napačnega vedenja. Zato si pobožnega Johanaana tako rekoč vzameta za sovražnika. Herod tistega večera v igri zapeljevanja svoji pastorki obljubi, da ji v zameno za ples uresniči katerokoli željo, pa če bo to polovica njegovega kraljestva. Mlada princesa izkoristi priložnost in kljub nenadni zaljubljenosti do Johanaana zahteva njegovo glavo. Ker tetarh drugega izhoda ni videl, je dekletu kot obljubljeno, prerokovo glavo prinesel na srebrnem pladnju, hkrati pa zaradi slabe vesti ukazal tudi njeno usmrnitev.

Sonja in Saloma kot glavna ženska lika veliko skupnega ravno nimata, saj predstavljata dve nasprotji in skrajnosti, spopad med grešnim senzualizmom in fanatičnim asketizmom. Medtem, ko se Sonja kljub

težkim razmeram in prisilni prostituciji za preživetje, trudi za poštenost in dobroto, pa se komaj dvajsetletna (predvidevam) Saloma poslužuje očimovega bogastva, skratka vseh mogočih materialnih dobrin, ne da bi sploh poskrbela in strmela za malo globjo duhovnost in kanček asketizma, ki ji ob poslednji sodbi pred Bogom ne bi kaj nič slabo del.

Menim, da se pri Sonji, kljub revščini in družbene izobčenosti, kaže veliko več pozitivnih čustev, že ljubezen, potrpežljivost, požrtvovalnost, dobrotu in razumljivost do same matere in očeta, pa tudi do Raskolnikova samega. Nobenega od naštetih čustev ni opaziti v Salominem odnosu s starši in prerokom.

Po končnih razpletih je očitno, da se je Sonjin trud za ohranjanje zdravih odnosov z družino ter moškimi svojega življenja splačal, saj se ji je dobro delno poplačalo. Pri razvajeni Salomi tega srečnega konca ne razberemo, saj jo ta vzvišenost in prevzetnost do moških (do samega Sirijca in Johanaana) in družine ne pripelje nikamor drugam kakor do pogube.